

Hea lasteaed kui väärtuspõhine lasteaed

Lasteaed: Tartu Luterliku Peetri Kooli lasteaed

Peetri kooli lühike tutvustus:

2013. aastal avatud Tartu Luterlik Peetri Kool on aastatel 1906–1944 Tartus tegutsenud Peetri kooli järglane. Peetri koguduse poolt loodud kool alustas tegevust 4. Septembril 1906 (ukj 17. Septembril) ning oli esimene eesti õppekeelega algkool toonases Eestis. Kool töötas kuni 1918. Aastani koguduse poolt peetud erakoolina. 1918. Aastal kool munitsipaliseeriti ja see sai 10. Linnakooliks, kuid oli rahva hulgas endiselt tuntud Peetri koolina. 1944. Aastal likvideeriti Peetri kool Nõukogude okupatsioonivõimu poolt. Tänapäeval on taastatud Peetri kool kristlik erakool, mis tegutseb **lasteaed-põhikoolina**. Kooli pidajaks on **MTÜ Tartu Luterlik Peetri Kool**, mille liikmeskonna enamusel on pedagoogiline taust, mitmed on õppinud Tartu Ülikooli usuteaduskonnas religioonipedagoogikat Pille Valgu käe all. Selliselt on Peetri kool ja lasteaed õpetajate poolt loodud haridusasutus.

Peetri koolis on alati väärtustatud Eesti rahvuskultuuri ja kristlikku kasvatust. Tänapäevane Peetri kool on kaasaegne haridusasutus, kus õppimine ja õpetamine on lahutamatud. Peame oluliseks eeskujust lähtuvat kristlikku väärtuskasvatust ning empaatiavõime arendamist oma õpilastes. Perioodi 2016-2019 arengukavas lähtub Tartu Ülikooli eetikakeskuse poolt väljatöötatud [hea kooli ja hea lasteaia aspektidest](#).

Peetri lasteaia lühike tutvustus:

Peetri kooli loomise/taastamise eel (2012-2013a) käisid tihedad arutelud kooli väärtuse, eesmärkide ja kvaliteedi ümber. Ühiselt leiti, et kooli baasiks on kvaliteetne ja samadel väärtustel põhinev alusharidus.

Väikesed kahe/ühe-rühmalised lasteaiamajad on avatud: 2013. (Roosi maja – Roosi 1), 2014. (Punga maja – Punga 2) ja Supilinna maja (Kroonuaia 66a) 2015. Aastal. Seega on asutus olnud pidevalt kasvamas ja arenemas.

Peetri kooli lasteaed on haridusasutus, mille peamiseks eesmärgiks on lapse tõeliste arenguvajaduste toetamine ja hingehariduse andmine.

Hingehariduse andmisel lähtume kristlikust väärtuskasvatusest, mille rakendamiseks kasutame waldorfpedagoogilist metoodikat ja Johannes Käisi üldõpetuslikke/koduloolisi põhimõtteid.

Kooli juurde loodud lasteaed on rajatud teadlikult väärtuspõhisena ehk enne olid väärtused (sh väärtuste kandjad) ja alles siis ehitati lasteaed (maja).

Käsitleme teadvustatult väärtuskasvatuseks kogu lapse lasteaia viibimise aega ja õppekasvatust protsessi.

Lähtume lapse kui terviku (vaim, hing ja ihu) arengust ja heaolust. Seega on võrdsel kohal nii hingehariduse andmine, naturaalne (kõiki meeli arendav ja tervislik) keskkond kui ka mõtestatud praktilised tegevused (nt töökasvatus).

Analüüsi koostamisest:

Käesoleva analüüsi koostas Külvi Teder - dirketori asetäitja lasteaia juhtimise alal.

Analüüsi aluseks on väärtusseminaride, sisehindamise seminaride, eneseanalüüside, õpetajate arutelude ja vanemate tagasiside tulemused.

Analüüs on esitatud : 01.11.2016

VALDKOND	ÕPPE- JA KASVATUSTÖÖ	Lisad (dokument, foto, viide vm)
Palun valige analüüsimiseks 1 kuni 3 aspekti	1. Lastes arendatakse loovust ja algatusvõimet 2. Õppe- ja kasvatusprotsessis kasutatakse mängu 3. Kujundatakse lastes hoolivust ning austust iseenda, vanemate, teiste laste, kaaskodanike ja kõige elava vastu.	
<p>Kus ja mis eesmärgil teie lasteaed valitud aspektiga tegeleb?</p> <p>Kes selle aspektiga tegeleb ja kuidas ta seda teeb? <i>Palun tooge tegevuste juurde välja ka vastav materjal, andmed ja/või näited, mis aspektiga tegelemist näitavad.</i></p>	<p>1. Lastes arendatakse loovust ja algatusvõimet</p> <p>1.1. Loovuse väärtustamise põhjendus Õppe- ja kasvatustegevuste läbiviimisel ja metoodika valikul lähtume lapse arenguvajadusest esimesel seitsmel eluaastal (st 2-7a). Teadlikult ei ruttu me õpetamisega ette, vaid paneme rõhu alusväärtuste ja –oskused (võimete) kujundamisele. Seega vastavalt lapse arengu ja aju uurimustele (prof. M. Bergström 1922-2014) arvestame, et lapse õpiedu koolis sõltub tema loovusest. Loovus annab kätte trumbid, et ta tuleks elus hästi toime ja oleks edukas. Loovus, sh uute ideede teke, oskus teha valikuid, näha tervikpilti (luua seoseid) ning valida väärtusi – need arenevad aju sügavaimas osas ehk ajutüves esimesel seitsmel eluaastal ja jäävad mõjutama kogu elu inimese käitumist (sh vanas eas). Loovuse väärtustamine algas lasteaia keskkonna ja vahendite planeerimisest – kuidas need toetavad lapse loovuse arengut. Koolieelse lasteasutuse riiklik õppekava näeb ette, et (§ 4.) õppe- ja kasvatustegevuse läbiviimisel toetatakse lapse loovust. TLPK lasteaia õppekavas on loovuse arendamine õppimisevõime alusena välja toodud.</p> <p>1.2. Loovust toetav lasteaia keskkond</p> <ul style="list-style-type: none"> • Rühmaruumi kujundamisel on kasutatud ümarate ja võimalusel asümmeetriliste vormidega mööblit, piltide ääristamist, linikuid jm. • Seinad on laseeritud (õhuliseks) ja maalitud laseerimistehnikas, mis jätab palju ruumi 	<p><i>Lisa 1 – Ettekanne loovusest.</i></p> <p><i>Koolieelse lasteasutuse riiklik õppekava (KELA RÕK) § 4</i> <i>Tartu luterliku Peetri Kooli lasteaia õppekava (TLPK LA ÕK)</i></p> <p><i>Lisa 2 – fotod: mööblit, mängurõdust, seinast</i></p>

	<p>oma mõtete/kujutuspiltide tekkimisel.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mittevalmis mänguvahendid (suured/väiksed kangad, heegeldatud paelad, terakotid, vill jm); • Looduslikud mänguvahendid, nt erineva suurusega puutokid, -lauad, -klotisid, -koor, pakud; kastanid, tammeterud, käbid; liiv, kivid. • Käsitööna tehtud suured ja väikesed mängunukud, rätinukud, marionettnukud ja vilditud (seisu-) nukud on neutraalse näoga (tagasihoidlikult märgistatud silma ja suu kohad) või puudub nägu. See võimaldab lapsel vastavalt oma kujutlusele mängida kõiki emotsioone või kujutelda (vastavalt loole) nuku näo ilmet. Pehme (nt rätinukuga) saab mängida kõik eluväljendusi (magamine, söömine, mähkimine jne), tema eest saab mitmekesiselt hoolitseda. • Õueala kujundus ja tegevusvahendid (nt puulauad, kangad onni ehitamiseks, kopra närtiud puidust ronimisvahendid, mängurõdu, pakud, suured/väikesed kivid, looklevad lillepeenrad). <p>1.3. Loovust toetavad kunstitegevused</p> <ul style="list-style-type: none"> • Aju liikuvust (loovuse arengut) toetab kõige paremini märjal paberil teemavaba maalimine akvarellvärvidega. • Mesilasvahaga (eelsoojendatud) voolimine. • Mesilasvahast plokk-kriitidega maalimine ja joonistamine. • Villatööd, märgviltimine (nt villapiltide ja linikute tegemine). • Puutöö, puunukud ja –loomad. • Joonistamine toimub vabalt ja igapäevaselt, st ilma õpetaja poolt antud teemata (va meeoleolu, aastaaja või loo põhjal joonistamine/maalimine). Seega saame joonistamist kasutada lapse arengu hindamisel. Teadlikult ei kasuta me šabloone, värviraamatuid, ei joonista ette ega nõua ühesugust tulemust. See lukustab loovuse, pidurdab lapse loomulikku arengut ning isetegutsemise tahet, ja mis peamine - madaldab lapse enesehinnangut. Samuti võib kaduda soov (julgeus) joonistada ja ennast kunstis vabalt/loovalt väljendada. <p>Eeskujuks on pigem päris loodus, enesetunnetus (mina-ise), looma olemuse tajumine/kujutus. Õpetajad ei pane töid üles (nt seinale), et välistada hinnangulisust,</p>	<p><i>fotod mängust ja mänguvahenditest</i></p> <p><i>fotod nukkudest, nukuetendusest</i></p> <p><i>foto õuealast</i></p> <p><i>Lisa 3- fotod kunsitegevustest: foto maalist, kriidimaalist, villatöödest</i></p>
--	--	---

võrdlemist või ka vanemate kommentaare. Eelkoolieas väldime võistluslikku momenti, sest peame oluliseks protsessi, loovat eneseväljendust (aju otsest arengut), tegemise rõõmu, mitte tulemust. Tulemused on vaid täiskasvanutele arengu analüüsimiseks ja lapsele mälestuseks. Kõik tööd (nime, kuupäeva ja lapsepoolse kommentaariga) pannakse pidulikult lapse tööde- või arengumappi.

1.4. Loovuse toetamine planeeritud õppetegevustes:

Kuigi õpetaja poolt planeeritud tegevused ei toeta hästi loovuse arengut, siiski oleme püüdnud loovuse, kujutlusvõime ja liikumise vajadusega arvestada ka neis tegevustes.

- **Muusikategevuses** lähtume muusikateraapia põhimõtetest ja kasutame õrnu pentatoonilisi ja looduslikke pille. Need võimaldavad luua muusikalisteks muinasjuttudeks ja kujutluspiltideks parima meeleolu ning improviseerida. Kasutame vaid elavat muusikat ja oskust oma häält kuulata (laulud ilma saateta). Et vältida kuulmismeele ülestimuleerimist, siis anname lastele võimaluse olla ka vaikus (nn vaikuseminutid igapäevaselt kindlatel aegadel). Makid, raadiod, arvutid jt tehnilised heliallikad oleme teadlikult kõrvale jätnud, et võimaldada parimal viisil erinevate meelte arengut.
- **Liikumistegevusena** (siseruumides) kasutame iganädalasi liikumismuinasjutte (loovvõimlemine). Õpetaja jutustab lugu/luuletust ja liigub oma kujutluspilti edasi andes, mida lapsed jälgendades kõikidele lihasgruppidele valikke liigutusi teevad. Rühmaruumi on eelnevalt rada (kastuades kangaid, pakke, laudu, terakotte, korve jm) valmis seatud. Inspiratsiooni annavad need ka lastele mängude loomiseks.
- **Keele ja kõne** valdkonnas kasutame lastega arutlusi, filosoferimist ja vaba vestlust. Kuna kõne ja aju arenguks on vajalik liikumine, siis teeme kõiki luuletusi läbi liikumise, peenmotoorikast (sõrmesalmid) kuni üldmotoorikani (suured ja vastandlikud, jõulised ja imeõrnad liikumised), et luuletuste sisu/meeleolu paremini tunnetada/ettekujutada. Seetõttu oleme hommikuringid planeerinud võimalikult liikuvaks. Me ei paranda lapse grammatilisi või hääldusvigu, mis pärsiks väikelapse kõnelemise julgust ja eneseväljendust, vaid positiivses võtmes ja nii muuseas („Jah, ...) kordame lause õigesti.

Iga päev toimivas päevaringis (12.00) jutustavad õpetajad peast lugusid/muinasjutte, et toetada lapses tekkivat kujutluspilti ning kõne arengut (sõnavara ja lauseehituse

Lisa 4 – Kuu tegevuskava vorm, päevakava kommentaaridega.

Lisa 3 - Foto pillidest

Lastega filosoferimise koolitus (Egle Säre, 2014)

Vaikuseminutite koolitus (seejärel sisekoolitus – Ave Gill 2015, uus koolitus 04.11.16).

Muusikateraapia koolitus (Karmen Linnamägi „Sobiv muusika lasteaialastele – pentatoonika ja kvindi meeleolu” 2016).

EV 100 raames projekti kaudu osaliselt pentatooniliste pillide

	<p>arendamine, kõne mõistmine on jutustamisel parem kui ettelugemisel). Keele- ja kõne arengut toetavates nukulavastustes kasutame rühmas leiduvaid loovaid vahendeid: (näota/ilmeta) vilditud seisunukud/lauateatri nukud, marionett nukud, puidust nukud, kangad, siisdirätid (millest tehtud rätinukud, -loomad), vill, kivid, oksad, liiv jm. Oluline, et laps saaks seda matkida vabal mängu ajal, seega ka korrata lugu (mälu treening ja kõne areng). Ühte lugu esitatakse kogu nädala jooksul vähemalt viis korda, millest viimasel korral (reedeti) tehakse nukulavastus. Kordus arendab peale mälu ka loosse süvenemist, sisseelamis- ning keskendumisvõimet, mida kiirustavas ühiskonnas on väga vaja lastele võimaldada. Lisaks armastavad (lausa vajavad) väikelapsed kordusi (ikka ja jälle sama lugu kuulata). Seda äratundmisrõõmu püüame pakkuda läbi aasta. Välja kujunenud väärtuskasvatustlikud lood või muinasjutud korduvad läbi aasta, laps aga leiab igal vanuseastmel enda jaoks samas loos uusi tähendusi.</p> <p>1.5. Loovust toetav õpetaja</p> <p>Kuna loovust toetab parimal viisil lapse omaalgatuslik tegutsemine koos liikumisega, siis oleme vaba aega lapse päeva teadlikult planeerinud. Laps peab saama ka veidi igavleda, et oma mõte/idee saaks üldse tekkida. Vabamängus ei piirata lapse tegutsemist, nt ei suruta kindlatesse tegevuskeskustesse (kus tohib teha kindlat tegevust piiratud aja jooksul, piiratud alal), vaid lastakse suurel mängul sündida ja levida kasvõi üle kogu rühma. Ka ei piirata (nt ehituseks vaja minevate) vahendite kasutamist, va kui see on eluohtlik lapsele või kaaslasele. Loovmäng nõuab mittevalmis mänguasju, mida laps saaks ise oma äranägemise ja vajaduse järgi kasutada/katsetada ja nõuab nuputamist/pingutamist. Õpetajatena hindame ja imetleme töö protsessi, mitte tulemust. Seda tajuvad ka lapsed ja julgevad tegutseda. Nt poemängus on ettevalmistav protsess olulisem kui valmismäng, st valmistatakse hinna- ja tootesilte, raha ; paigutatakse mööblit/kaupa vastavalt, lepitakse kokku (kaubeldakse) ostja-müüja rollid jne (nt 30 min), kuid poodlemine ise võib kesta vaid 10 minutit.</p> <p>Loovuse toetamisele aitavad kaasa õpetajad, kes valdava osa mänguvahendeid on ise valmistanud või loodusest korjanud; spetsiaalsete oskustega töömeeste kaasamine, kes on teinud (kopra näritud puidust) loova mängu rikastamiseks vahendeid (nt mängurõdusid); õpetajad (nt Külvi Teder) on valmistanud looklevate äärtega põimimisraame, ümarate äärtega asümmeetrilisi riuleid, mänguköögi jm. Väärtustame piasiasjadeni lapse meelte arendamist ja</p>	<p><i>ostmine (2015-16õa)</i></p> <p><i>Liikumismuinasjuttude loomise sisekoolitus("Liikumist egevused lasteais" 2015).</i></p> <p><i>Lisa 2 – Foto põimimisraamist</i></p>
--	---	---

	<p>loovuse arengu võimaldamist. Nt on põimimisraami looklevat puidust raami nii mõnus käes hoida/siluda ja paneb mõtte liikuma (võrreldes kandilise ja teravate nurkadega raamiga). Õpetajad viibivad maksimaalselt õues ja matkates (Emajõeäärne ala), kuna looduskeskkond toetab kõige paremini loovuse arengut. Looduses pole ühtegi mittevalmis asja (puu lehte, oksa, kivi jm) ja saab vabalt liikuda.</p> <p>Loovust toetav õpetaja oma igapäevase lastega suhtlemise ja suhtumisega ei kiirusta lapsi arvutama (hinnangut andma) ega anna tagasisidet, mis suunaks lapsi käituma ja mõtlema stereotüüpselt, ei eelda lastelt ühesuguseid vastuseid. Õpetaja suhtub lapse küsimustesse ja arvamused avaldustesse tõsiselt ja lugupidavalt. Me ei loo liiga palju võistluslikke hetki ja ei suuna lapsi tegutsema autasu nimel. Välise auhinna poolt motiveerituna või üksteisega võisteldes ei keskendu laps tegevusest rõõmutundmisele, ei lähene mänguliselt ning eksperimenteerivalt; väheneb sisemine motivatsioon, mis pärsib loovuse avaldumist.</p>	
<p>Millised andmed ja nende kogumise viisid võimaldaksid edaspidi veel täpsemalt hinnata, et selle aspektiga tegelemine on tulemuslik?</p> <p>- Millised on kitsaskohad ning kas ja kuidas on planeeritud kitsaskohtadega tegelemine?</p>	<p>Edasine tegevus</p> <p>Uue õppeaasta tegevusi nii individuaalselt, rühma kui ka asutuse tasandil analüüsime ja planeerime läbi: eneseanalüüsi, rühma töö analüüsi ja arenguvestluste (2 korda aastas), lisaks igapäevane koosolek ja sisehindamise seminarid.</p> <p>Arenguvajadused</p> <ul style="list-style-type: none"> • Edaspidi võiks läbi viia (nt mõni üliõpilane) loovuse uuringu meie laste (koolieelikute) ja mõne teise lasteaia koolieelikutega võrdluses. Septembrist 2016 alustas TLÜ tudeng (Ulvi Tatar) bakalaureuse tööd loovusest ja uurimust sellest valdkonnast lasteaiaõpetajate hulgas. • Täpsemalt analüüsida ja fikseerida laste arengu ja enesehinnangu tõus, kes on tulnud teisest lasteaias. Mitmeid näiteid: öeldes, et ma ei oska joonistada//maalida/laulda vm, teeb umbes poole aasta pärast seda rõõmuga (ei pane tähelegi kui seda iseenesest mõistetavalt teeb). • Planeerida jätkuvalt sisekoolitusi (eelkõige uutele töötajatele mõeldes), mis oleksid praktilised ja koheselt teostatavad. Nt uueks õppeaastaks (2016/17) oleme planeerinud seisu-/lauateatri-nukkude õmblemise sisekoolitust, et teha lavastusmängu; muusikaõpetaja valmistab koolieelikutega looduslike pille. • Õuealale oleme planeerinud osta rohkem laudu (1 – 1,5 m) onnide, radade jm 	<p><i>Lisa 5 – Eneseanalüüsi , rühma töö analüüsi ja arenguvestluste läbiviimise vorm; päeva/tegevuste vaatluse vorm.</i></p>

	<p>ehitamiseks. Igale rühmale planeerida puutöönurk ja –vahendid, et puutöö poleks vaid hooajaline (õues).</p> <ul style="list-style-type: none"> • Peale kolmandat aastat tuleb jägida, et isetehtud mänguvahendid onleksid terved ja ilusad, tuleb pidevalt uuendada. • Toimunud on klassikalise nuku kursus (waldorfnukk) Tallinnas juuni 2016 ja meie lasteaias (15.10 ja 05.11.16) nukumaja nuku õmbelmine (suurematele lastele), mida viib läbi meie õpetajatele Maaja Kalle. • Iga-aastaselt on uute õpetajate nõustamine ja juhendamine õppekasvatustegevuste läbiviimise osas (nt maalimise meetodika) ja kõik õpetajad käivad teineteist vaatlemas, et kogemusi jagada ja õppida. • On loodud meetodiliste materjalide kogu, mida tuleb pidevalt täiendada. • Teha koostööd TÜ lasteaiasõpetajate koolitajatega – eesmärgiga võimaldada tudengitel näha praktilisi tegevusi/metoodikaid loovuse arendamiseks. Nt 4. Novembril 2016 toimub TÜ õppejõudude külastus lasteaeda (eelnevalt käidi koolis 14.10). 	
	<p>2. Õppe- ja kasvatusprotsessis kasutatakse mängu</p>	
<p>Kus ja mis eesmärgil teie lasteaed valitud aspektiga tegeleb?</p> <p>Kes selle aspektiga tegeleb ja kuidas ta seda teeb? <i>Palun tooge tegevuste juurde välja ka vastav materjal, andmed ja/või näited, mis aspektiga tegelemist näitavad.</i></p>	<p>2.1. Mängu väärtustamise põhjendus</p> <ul style="list-style-type: none"> • Võimaldame lastele tegelikku õppimise ehk mänguaega, kuna laps õpib ehk omandab teadmised-oskused vaid ise tehes, katsetades ja teistega suheldes; mänguoskus on uuriva õppimise eeldus. • Koolieelse lasteasutuse riiklik õppekava näeb ette, et (§ 4.) õppe- ja kasvatustegevuse läbiviimisel toimub mängu kaudu õppimine ja (§12) mäng on eelkoolieas lapse põhitegevus. Mängu käigus omandab ja kinnistab laps uut teavet, uusi oskusi, peegeldab tundeid ja soove, õpib suhtlema, omandab kogemusi ja käitumisreegleid. Mänguoskus on kõigi üldoskuste ning õppe- ja kasvatustegevuse eri valdkondade oskuste ja teadmiste arengu alus. • Vaba mäng on lapse (kõigi valdkondade) arengu näitaja, tegelike võimete esiletoomise võimalus. • Analüüsime lapse arengut vaatluse teel, mängu (jt tegevusi) jälgides. Oluline näitaja 	<p><i>TLPK IA ÕK §2 p2p8 ja §5 p1.</i></p>

on see kui lapse ei mängi, ei suhtle mängu käigus (ei oska suhteid luua), kui koolieelikul ei teki ideid või ta ei oska oma ideid mängus rakendada; kui ta ei oska oma aega planeerida ja tegevusi leida. Kui laps ei suuda sisukaid mängu luua, vaid mürgeldab, siis näitab see lapse sisemise rahu puudust. Sageli nagu TV/arvuti/pika istuva õppetegevuse järel on laps kui paisu tagant valla pääsenud ja tormab teadvustamatult (ei tea mida käed-jalad teevad).

Tõeline mäng, looming vajab turvatunnet, rahulikku endas olekut ja sellest seisundist loomingulist tegutsemist. Mäng võib olla jõuline, aga siis on tegevusel mõte ja eesmärk. Laps mängib teda elus puudutavad situatsioonid (pinged) nn endast välja, mängul on raviv omadus. Lapse mängu intensiivuses muundub kohustuseks/vastutuseks elus ja töös. Keda on väikelapsena keelatud/manitsetud (nn õigesti mängima, mitte tuba segi ajama) – sellel lapsel puudub ka hiljem mänguiniitsiatiiv, nad leiavad kaaslastega halvasti kontakti ja puudub ind/vaimustus.

2.2. Mängu aja planeerimine

Lasteaias päevakavas on planeeritud vaba mängu aeg.

Igas päevas on kolm kuni neli tundi vaba mänguaega: hommikul (7.30-8.30), ennelõunal (9.30-10.30), õues 11.00-12.00 ja õhtul 16.00-17.30 (valdavalt õues).

Teadlikult pole me õhtustele aegadele planeerinud huviringe, et jääks mänguaega. Kõikidel mänguaegadel teeb õpetaja mõtestatud igapäevategevusi (nt aiatöö, käsitöö, küpstamine, koristamine) või kunstitegevusi (maalimine, voolimine, villatöö, puutöö), mida lapsed teevad kaasa.

Õppekasvatuseprotsessi juurde kuulub ka pikk (kindla laulu saatel) **koristamise aeg**.

Selles arendatakse näiteks:

- ✓ mälu – pole silte kohtade juures, kus midagi asub; kui keegi ei mäleta, siis on ülejäänud 15 kes mäletavad ja suunavad, et iga asi oleks täpselt omal kohal;
- ✓ matemaatilisi oskusi – järjestamine, loendamine, võrdlemine (nt kas kõik lambad on omal kohal; Peeter toob kümme klotsi auoga ära, Mati korjab kokku kastanid, kivid ja tammetõrud ning sorteerib õigetesse korvidesse);

Sisekoolitused ja lapsevanematele seminarid mängust ja mänguasjadest on iga-aastased (nt 27.10.16 seminar „Lapse arengu toetamine kolmel esimesel eluaastal”, 13.10.16 toimus kooliettevalmistuse seminar 6-7aastase lapse arengu toetamisest); loomade ja nukkude õmblemise sisekoolitused (tuelmas).

- ✓ ilumeelt ja korraharjumusi – iga asi on omal kohal ja väga ilusti sätitud riulile;
- ✓ peenmootorikat, võimaldatakse rahunemisaega – heegeldatud paelte kerimine (laulu saatel), suurte linade kokkupanek (kahe lapse koostöös) ja linikute voltimine, väikeste ubade/herneste noppimine (mänguköögi põrandalt), mõned lapsed teevad seda rõõmuga ka lusikal ükshaaval kandes (klaaspurki).
- ✓ füüsiline areng – pakkude, toolide, laudade vedamine/veeretamine.

Mängu tingimused

Et laps suudaks luua sisukaid mängu, selleks on vajalikud järgmised tingimused, mida igapäevaselt püüame luua:

- turvatunne – turvaline ruum, usaldusväärne kontakt õpetajatega, meeleolu,
- vaba/rahulik aeg, tunne „meil on siin aega”,
- matkimisväärseid elusituatsioonid ja suhted – täiskasvanud teevad praktilisi /mõtestatud igapäevategevusi ja nende omavahelised suhted on lastele eeskujuks,
- muinasjutud/lood - kriitiline lugude valik, igapäevane jutustamine ja lavastamine,
- mittevalmis/loovad mänguasjad,
- kord ja ilu – ilusad ja terved asjad, mida õpetaja hoolitsevalt käsitleb ja kindale kohale korralikult sätib, igal asjal on oma koht (pole kastides hunnikus).

2.3. Mänguvahendite valik

Mänguvahendid peavad muutma lapse sisemiselt aktiivseks, ergutama fantaasiat/loovust. Laste eriti tundlikke meeli arendavad looduslikust (päris) materjalist ja lihtsa vormiga asjad. Plassmassist esemed (nt nukud, klotsid) peavad kompimismeelt ega arenda ka hingelisi kvaliteete. Mida erinevamad on materjalid, seda tunderikkam on laps (nt vill, siidiriie, kivi, puit, metall, liiv, mesilasvaha)

Mänguasi peab vastama küsimustele: kas temaga saab fantaasiarikkaid muutumismänge mängida. Lapsel on vajadus kogu aeg midagi uut luua. Kas sellega saab oma ideid ellu viia. Riulites on vabalt kättesaadavad ka lauamängud, puzzled ja õppemängud, mida kasutatakse harva või logopeedi poolt.

	<p>Kuna arvestame, et Iga mänguasi (sh materjal) jätab lapsesse mingi tunde (puutekogemus) ja emotsiooni, siis peame mitesobivateks mänguasjadeks: liiga groteskse välimusega, vägivaldsele õhutavad, kõvad/plastikust/ katkised asjad, mis mõjuvad destruktiivselt ja rahutult/võitlusele (mitte koostööle) õhutavalt.</p>	
<p>Millised andmed ja nende kogumise viisid võimaldaksid edaspidi veel täpsemalt hinnata, et selle aspektiga tegelemine on tulemuslik?</p> <p>- Millised on kitsaskohad ning kas ja kuidas on planeeritud kitsaskohtadega tegelemine?</p>	<p>Edasine tegevus</p> <p>Lasteaias on kolme aasta jooksul käinud mitmed mängu vaatlejad (üliõpilastel uurimustöö raames, praktikandid, teiste lasteaedade õpetajad ja õppealajuhatajad). Tunnustava tagasiside saamine on olnud suuline, kuid lubatud on saata ka kirjalikult (lõputöö). Vajalik kirjalikult ja süsteemsemalt andemid koguda.</p> <p>Eneseanalüüside, rühma töö (õppeaasta) analüüside ja rühma vaatluste kaudu planeerisid rühmad uueks õppeaastaks oma tegevusi ja vahendeid. Näiteks toodi välja:</p> <ul style="list-style-type: none"> • mängutemaatika laiendamine (nt rollimängudeks), • rohkem ja julgemalt kasutada tööriistu mängus tehtavate konstruktsioonide valmistamisel (nt õues), • luua ka rühma aastaringne puutöölaud, -nurk, • täiendada nukunurki, teha uusi nukke, • teha kastanitest kott-toole, • lauateatrinukkude (seisunukud) ja väikeste loomade õmblemise sisekoolitus, • lapse mängu vaatluseks (arengu hindamiseks) planeerida rohkem aega ja põhjalikumalt fikseerida. • Planeerida rühma kunstitegevusi ja kooliettevalmistustegevusi nii, ei jääks päeval piisavalt mänguaega. • 	
	<p>3. Kujundatakse laste hoolivust ning austust iseenda, vanemate, teiste laste kaaskodanike ja kõige elava vastu.</p>	

	<p>Tartu Luterliku Peetri Kooli arengukavas ja lasteaia õppekavas oleme rõhutanud <i>kõigi oma liikmete inimväarikuse hoidmist, vastastikust ligimesearmastust, julgust käituda vastavalt oma põhimõtetele ning sellest tulenevalt hoolida ümbritsevast keskkonnast.</i> Esimese õppeaasta (2013/14) eelse väärtusselituse tulemusel leidsime, et laste arengu ja ühiskonna heaolu jaoks oleksid olulised arendada järgmisi väärtusi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • austus – austades Jumalat austan iseennast, kaasinimest ja kogu loodut; • hoolivus – suhtun kaasinimesse ja kogu loodusse hoolivalt – südamesoojuse, tähelepanelikkuse ja aktiivsusega; • tänulikkus – kasvatades tänulikku meelt kõigi oma elusündmuste ja igapäevatoimingute juures, suudan näha ennast ja oma elu arenguperspektiivis. <p>Lähtuvalt uuringutest (sh M. Bergströmi aju-uuringutest) teame, et väärtused ja hoiakud kujunevad välja koolieelses eas, jäädes mõjutama inimese kogu ülejäänud elu. Seega teadvustame selgelt väärtuskasvatuse mõju nii igapäevatoimingutes, õppekasvatustegevustes kui ka keskkonnas just lasteaialaste vanuses (2-7a).</p> <p>Lasteaia väärtuskasvatus ehk väärtuste <i>hoolivus, austus, tänulikkus</i> juurutamine toimub:</p> <p>1. õpetaja eeskujul – isiksuslik mõju laste väärtushinnangute kujunemisele, terve eluhoiak ja eetilisus, pühendumus igapäevatoimingutes (kuna laps õpib tegudest, mitte sõnadest), õpetaja sõnade ja tegude kokkumine (kas teda saab austada, usaldada), kas ta on entusiastlik või pealiskaudne. Õpetajal tuleb võtta endale vastutus harjutada ja hoolitseda iseenda väärtuste ja kristlike vooruste kvaliteedi eest. Õpetajal peab olema pedagoogiline eetos, st ta tunneb end kohustatuna lapse poolt (ei lähtu poliitikast ega haridussüsteemist). Laps vajab õpetajat (pea, süda, käed ehk mõte, tunne, tahe), kes selgelt / elavalt mõtleb ja mõtlemise südamesoojusega ühendab ning tegutsema hakkab. <i>Arukas tegutsemine südamesoojusega.</i> Kasvatus on kohtumine lapsega, kus õpetaja peab last vaatlema ja endalt küsima „Kes sa oled väike inimene, kuidas sind mõista? Mida sa vajad, et sinust kasvaks õnnelik ja vastutustundlik inimene? Mida saan mina (lasteaia ajal) sinu heaks teha?” Õpetaja loob väärtuskasvatuse kvaliteedi läbi meeoleolu, hingestatuse, sisseelamisvõime, imestamise, imetlemise ja pühendumise; huumori ja entusiasmi. Samas peab ta teadma ja arvestama lapse arengu seaduspärasusi, et teda paremini</p>	<p>TLPK LA ÕK § 1.</p> <p>TLPK LA ÕK § 2.</p>
--	---	---

	<p>mõista. Ehk mida mingis vanuses laps vajab.</p> <p>2. igapäevatoimingutes:</p> <ul style="list-style-type: none"> • küünla süütamine enne söömist, hommikuringi, enne lugude jutustamist jm, • tänu salmid, -palved päeva alustades ja lõpetades, söömise eel ja lõpus, hommikuringi/päevaringi lõpus), • palved, arutelud, filosoferimine, vaikus(eminutid), imestamisküsimused Nt kalliskivipalvuses on teadlikult sisse toodud – tänu palve, eestpalve jm, mille kaudu saab arendada tänulikkust, teisest hoolivuse väljendamist. • Igapäevased viisakus- ja austusväljendused, sh kättpidi tervitamine igal hommiku last rühma vastu võttes ja kättpidi lasteaiast lahkudes hüvastijätmisel, • muinasjutud, piiblilood, narratiivid, väärtuskasvatustilid lood, mis põhinevad lasteaia väärtustel. Väärtuskasvatustilid lood on valdavalt õpetajate poolt loodud ja seotud rühmas seinal oleva (vilditud) väärtustepuuga. Lugude (peast) jutustamisel teadvustab õpetaja oma keha liikumist (nt käte aeglast ja hoolikat liigutamist, nukunäidendis nuku/looma hoidmist/tõstmist/silitamist), näo ilmet, hääle tooni jm. <p>3. kindlate reeglite ja piiridega – igaüks on väärtuslik (teineteisega arvestamine), igal asjal on oma koht, iga asi omal ajal. Põhimõtteliselt tähendab see hoida maailma korras – see annab lapsele heaolu ja turvatunde. Piire püütakse markeerida selle eeskuju kaudu, mida lapsed näevad täiskasvanu käitumises. Tegevuste üleminekul või tähelepanu saamiseks/keskendumiseks kasutatakse kindlaid laule, pilliheli või luuletust. Põhimõte on võimalikult vähe moraliseerida, käskida ja keelata. Vajadusel leitakse individuaalne lähenemisviis, sest mõni laps vajab tugevamaid piire, et endas tasakaal leida, teine laps on jälle väga tundlik. Õpetaja eeskujul hoitakse iga mänguasja ja pannakse ilusti/esteetiliselt omale kohale. Nukke hoitakse õrnalt nagu last.</p> <p>4. erivanuseliste laste koosluses. Liitühmade mikrokliima on lapse arengut igati soodustav. Lapsel on iga päev võimalus suhelda eri vanuses lastega nagu peres ning suhtlemistasandite mitmekesisus mõjub igati soodsalt laste sotsiaalsele arengule. Liitühmas on mõistetav, et abistamist vajavad enam nooremad lapsed, nii õpivad</p>	<p>Lisa 2 fotod küünla kasutamisest, väärtustepuust</p>
--	---	---

	<p>vanemad lapsed kannatlikkust, arvestamist ja abistamist. Samal ajal saavad vanemad lapsed õpetajalt vastutust nõudvaid ülesandeid ja erilisi tegevusi. Vanemaid lapsi matkides õpivad nooremad lapsed sotsiaalseid oskusi, käelisi tegevusi, mängude loomist jm. Samas arenevad vanemad lapsed nooremaid juhendades ja neile eeskujuks olles. Liitühmas kohanevad uued lapsed kiiremini ning ühe pere lapsed saavad olla koos. Erivanuseline kooslus (nagu peres) on loomulik kasvukeskkond, kus iga laps on edukas oma vanusest ja võimetest lähtuvalt. Seega ei teki konkureerimist ja alaväärsustunnet (sh madalat enesehinnangut), vaid tekib mõistmine, teistega arvestamine ja toetamine. Iga laps saab olla see, kes ta on.</p> <p>5. pühade ja pidude tähistamisel lähtume kaasaegsetest aju-uuringutest, mis on tõestanud, et ainult siis kui laps on kogenud oma lapsepõlves pühalikke või härdaid hetki, on ta võimeline neid tundeid ka täiskasvanuna kogema ja neid hetki ise looma. Seega peame väga oluliseks, milliseid elamusi me lastele just koolieelses eas pakume. Hingeharidust ei saa tagant järele enam anda.</p> <p>Pühad, nagu see sõna isegi ütleb, on hea võimalus kinkida teadlikult neid ilusaid, <i>pühalikke</i>, pidulikke ja hinge puudutavaid hetki laste ellu. Nt on jõulupeod koduses rühmaruumis, kuid pidulikus küünlavalguses imeilusate klassikaliste jõululauludega (mida koos vanematega lauldakse). Samas ei puudu ka karnevalid, vastlapäeva trall jm. Oluline, et aastaringis oleks tasakaal.</p>	<p>Lisa 7 – artikkel „<i>Milliseid pühasid vajab laps</i>”.</p> <p>Lisa 6 – fotod <i>adventiringist, jõuluajast, karnevalist.</i></p>
<p>Millised andmed ja nende kogumise viisid võimaldaksid edaspidi veel täpsemalt hinnata, et selle aspektiga tegelemine on tulemuslik?</p> <p>- Millised on kitsaskohad ning kas ja kuidas on planeeritud kitsaskohtadega tegelemine?</p>	<p>Edasine tegevus</p> <ul style="list-style-type: none"> • Aprillis 2016. A toimus väärtuste küsitlus ja 5. Mail väärtusseminar , mille tulemusel saab väita, et TLPK lasteaia töötajad on teadlikud meie asutuse eripärast, väärtustest ja rakendavad seda vastavalt oma töökogemusele. Ka rühma töö analüüsis on igaaastaselt võimalik sõnastada oma rühma väärtused ja rakendamise viisid. • Õppe- ja kasvatustegevuse ühe üldeesmärgi: „Lapsed on hoolivad ja arvestavad teiste inimeste ning kogu looduga” – analüüsimist ja tulemuse hindamine (kuidas, millal, kellega võrdluses) tuleb planeerida kui esimene lasteaia lend lõpetab (st lapsed kes on 2-3aastaselt tulnud ja järgmisel aastal kooli lähevad) . Lasteaiast Peetri kooli läinud 	<p>Lisa 8 – <i>Väärtuste küsitluse vorm</i></p>

	<p>laste puhul on näha erinevust teiste lastega (nt nad suudavad keskenduda, julgevad ja oskavad arutleda, palveks/mõtiskluseks vaikselt jääda).</p> <ul style="list-style-type: none"> • Lapsest lähtuva kasvatus- ja hingehariduse andmise rakendamise analüüs toimub uute töötajatega pidevalt läbi vaatluste, vestluste ja sisekoolituste. Jätkuvalt tuleb toetada uusi töötajaid ja rakendada mentorlust. Välja on töötatud toetavaid materjale: aastarütm, kuukavad, õppevara jm. Välja on kujunenud traditsioonilised üritused. Kuid vajalik on koguda kokku ja digitaliseerida, et oleks meie asutuse eripära ja väärtusi üheselt kajastav ja kergesti käsitletav materjal /metoodiline kogu. • Oma asutuse (õpetajate loodud) väärtuskasvatustiliste lugude digitaliseerimine ja oma kogumiku loomine. • Püha mängu (Godly Play) metoodika jätkuv juurutamine ja lugude materjalide valmistamine. • Väärtuskasvatustiliste lugude loomisel, hingehariduse andmisel ja lapse usulise arengu mõistmise toetamiseks on planeeritud koolitus „Lapse usuline areng” Olga Schihalejev (TÜ) 23.11.16. 	
--	---	--

VALDKOND	KESKKOND	
Palun valige analüüsimiseks 1 kuni 3 aspekti	<ol style="list-style-type: none"> 1. Lasteaia keskkond on lapse heaolu arvestav ja tervislik ning ülemäärase stressita (vältitakse üleplaneerimist). 2. Lastele ja õpetajatele meeldib lasteaia käia ja nad tunnevad sellest rõõmu. 	
<p>- Kus ja mis eesmärgil teie lasteaed valitud aspektiga tegeleb? Kes selle aspektiga tegeleb ja kuidas ta seda teeb? <i>Palun tooge tegevuste juurde välja ka vastav materjal, andmed ja/või näited, mis aspektiga tegelemist näitavad.</i></p>	<p>1. Lasteaia keskkond on lapse heaolu arvestav ja tervislik ning ülemäärase stressita</p> <p>1.1. Tervislik füüsiline keskkond TLPK lasteaeda rajades (2013 suvel) lähtusime väikelapse arenguvajadusest ja heaolust; kujundasime ruumid koduseks, turvatunnet pakkuvaks ja tervislikuks. Kolme eramajja rajatud lasteaed on olemuselt väike ja võimaldab suuremal määral luua kodusemat ja väikelapse jaoks talutavamalt keskkonda. Füüsilise sisekeskkonna tervislikkus tähendas meie jaoks kõigepealt naturaalseid algmaterjale. Seega algasid meie väärtused kõige alt – täispuitpõranda ehitamisest. Seinad laseerisime õpetajate ja lapsevanematega õrn-roosaks. Goethe värviõpetuse järgi on</p>	

(loomuliku naha) põseroosa värv inimese värv (inimeseks saanud Kristus), mis loob ruumi sisenedes lapses truvatunde, hingesoojuse ja heaolu.

Seintele ei pane me paber-plakateid, silte, suvalisi pilte vm, mis väsitab lapse närvisüsteemi (ei taga heaolu) ega aita kaasa oma mõtete tekkimisele (loovusele) ja ilumeele arengule. Teated, kuulutused ja sildid on minimaalses koguses (pigem koridoris) ja maalitud taustapaberil või kaunistatud äärtega, ümara või lookleva servaga. Rühmas võivad olla vaid üksikud kvaliteetsed pildid ja/või maalid, sest psühhosotsiaalset infot on isegi külluses. Õppetegevuses kasutatavaid pilte (nt tähe- või numbrimuinasjutu jaoks) ei jäeta seinale pikaks ajaks.

Kangad (kardinad, mängunurgad) on pastelsetes toonides heledad lõheroosad, kollased või oranzikad, mis osaliselt vahelduvad vastavalt aastaajale (nt talvel sinised, suvel kollased).

Ruumi mööbel, õppe- ja mänguvahendid, käsitöövahendid jm on valdavalt looduslikest materjalidest (puu, puuvill, kivi, vill, savi, portselan, siid, lõng, metall, karusnahk jm). Meil puuduvad plastmassist asjad ja sünteetilised materjalid (nt vaibad), mis eritavad ajapikku õhku/nahale kahjulikke kemikaale.

Samuti toetavad naturaalsed asjad meele arengut, toetades omale iseloomuliku raskuse, lõhna, struktuuriga tajude tundlikkuse arengut. Nt annab valesid meelemuljeid (sh signaale ajule) puitimitatsiooniga kuid pastikust suur pakk/klots.

Puitpõrandaid katavad rõõmsavärvilised kodused katusvaibad, millest suurma osa oleme tellinud Puuetega inimeste kojast.

Lapse heaolu ja ilumeelt toetab ka õpetaja riietust, mis on emalik-naiselik ja esteetiline. Nt rõõmsamates (mitte mustas) värvitoonides pikem seelik, millega saab ka maas istuda ja mille taskusse saab mõne loo jutustamise vahendi peita.

Peale looduslike mittevalmis-mänguvahendite on käsitööna õpetajate poolt tehtud mänguasjad samuti valdavalt naturaalsetest materjalidest. Mängunukud on õmmeldud Saksamaalt tellitud spetsiaalsest puuvillasest kangast (www.wolknoll.eu) ja täidetud lambavillaga.

Lauateatrinukud on vilditud lambavillast ja marionettnukud on valdavalt tehtud täissiidist (sees vill). Nukkude pesemine käib käsitsi ja õrnalt nagu lapse eest hoolitsemine.

Kuna nukkude tegemine on olnud pikaajaline ja keeruline protsess, siis on see valmimise aeg justkui lapse sündimine. See ongi üks väärtuskasvatlik põhimõte, et nuku või looma (õmblemine/kudumine) tegemise käigus paneb õpetaja sinna sisse kõik omad head mõtted ja tunded, ka pikaajalise pingutuse. Mänguasi saab justkui hinge ja teda hoitakse väga ilusti ning säilitakse nukunurka voodisse/istuma või (loomad) riulisse. Väärtuskasvatlikust seisukohast ei kuhja me mänguasju kastidesse /korvidesse, vaid sätime esteetiliselt riulitesse vm. Pigem

<p>olgu mänguasju vähem, aga kvaliteetsed ja hästi hoitud. Sellisest materjalist nukuga on väga hea mängida, lapsel käega katsuda ja kallistada (pole külm plastik). Igal aastal on korraldatud erinevate nukkude tegemise koolitusi. Neid on viinud läbi Liisa Maasik, Külvi Teder, oma rühma õpetajad või professionaalid (nt Maaja Kalle). 27.10.16 toimus vanematele rätinuku tegemise koolitus. Lisaks teevad lapsevanemad õpetajate juhendamisel ise oma lapsele (salaja) lihtsa jõulukingi. Selleks võib olla väike nukk, päkapikk, loom vm, mis jääb hingega mälestuseks. Sageli mängitakse (lutsutatakse) lasteaia lõpuks küll ära, kuid seda armasm on. Pakkidesse ei pane me komme ega muud ebatervsilikku. Oleme tellinud eesti talunikult õunu.</p> <p>Supilinna lasteaia keskkond on inspireerinud lapsevanematest arhitekte osalemast Eesti Arhitektide Liidu aastanäitusel “Mängiv inimene. Kaheksa visiooni lasteaedade arhitektuurist” (teaduskeskuse AHHAA, aprill 2016). Ka hetkel käib koostöö Supilinna õueala kujundamisega.</p> <p>1.2. Tervislik vaimne keskkond</p> <p>Lähtudes lapse arengust teame, et eelkooliealine laps on matkiv olend, võttes vastu nii head kui halb eeskuju ja saades seeläbi maailmast vastava pildi. Ta õpib tegudest, mitte sõnadest. Sellepärast väärtustame laste arendamisel ja vaimse keskkonna loomisel õpetaja teadvustatud eeskuju kõiges mida ta teeb või tegemata jätab. Samavõrd on oluline õpetaja meeleolu, mis loob rühma õhkkonna ja tagab lapse põhivajaduse – turvatunde. Sellepärast on rühma tegevustesse ja üleminekutesse toodud sisse muusika (nt päevarütmi osana on koristamislauluke, ringi kutsumise laul, kätepesulaul, tuppä tulemise laul jne), mis loob hoopis parema meelega kui käskude ja keeldude jagamine.</p> <p>Lapse vaimse tervise, heaolu ja arengu tagamisel lähtumist kolmest põhivajadusest :</p> <ul style="list-style-type: none"> • kaitstus, turvatunne – maailm on hea (meil on siin hea); • vabadus, autonoomia – kaasasündinud uudishimu, tahe, soov ise asju teha; • vajadus suhte järele – inimene on sotsiaalne olend vajades teist inimest/lähedust, häid puudutusi, loodud koostööks. <p>Lasteaiaelu oleme planeerinud lähtuvalt kindlast rütmist ja kordustest, et välistada liigset kiirustamist, stressirohkust ja pealiskaudsust. Koolieelses eas (0–7a) on tähtis õige elurütm (söögiajad, magamine, mäng, õues käimine</p>
--

jne) ja elurütmi nn tõusuajad (puhkepäevad, sünnipäevad, pühad aastaringis ja nendeks valmistumine). Mida kindlam on rütm, seda kindlamalt, turvalisemalt ja füüsiliselt tervemalt laps end tunneb. Läbi kindla rütmi saadud turvatunne areneb kindlustundeks kogu eluks. Nii füsioloogiliselt kui ka hingelis-psühholoogiliselt elab laps rütmiliselt: maailma avastamise ja uurimisega vaheldumisi vajab ta aega enesesse tõmbumiseks ja muljete seedimiseks.

Sellepärast on õppe- ja kasvatustegevus üles ehitatud **kindlale rütmile** – päeva-, nädala- ja aastarütmile. Tegevuste kindel järgnevus annab ajale mõõdu, arendab mälu ja loob ootuse ning äratundmisrõõmu.

Sellest lähtuvalt on **päevarütm** planeeritud sisse- ja väljapoole suunatud tegevuste (nagu sisse- ja väljahingamise) vaheldumisega. Näiteks mäng/vabategevus vaheldub suunatud tegevustega, vaikuse ja rahuhetked vahelduvad aktiivse ja hääleka tegutsemisega.

Nädalarütm on nädalast nädalasse (kindlal päeval) korduv kindel kunsti- või õppetegevus (nt esmaspäeviti maalime, teisipäeviti matkame). **Aastarütm** annab lapsele kogemuse aastaegade vaheldumisest looduses ja inimese eluringis. Laps tajub aastarütmi ja võtab sellest aktiivselt osa läbi erinevate tegevuste:

- **tööd toas ja õues**, nt sügisel- lehtede riisumine, viljade koristamine ja hoidistamine; talvel- lõnga ja villaga käsitööd; kevadel- suurpuhastus, seemnete külvamine, aias istutamine jm.
- **pidudeks ja pühadesks valmistumine**. Aasta kõrgpunktiks on pühad, nendeks valmistumine ja nende tähistamine. Nendega kaasneb alati mineviku kordus, aga alati luuakse ka midagi uut. Kogedes pühade ootust, ilu ja harduse tunnet- kasvatab see lapses võimet tunda neid tundeid hiljem oma täiskasvanu elus ja kanda neid väärtusi oma ellu ja ühiskonda.

Lapse areng toimub läbi **kordamise**, mille kaudu saavad kujuneda harjumused ja vilumused, areneda mälu ja süvenemisoskus. Õppekasvatustegevused võimaldavad pidevat kordust, et lapsed jõuaksid sisse elada, avastada nüansse, saaksid neid (teadmisi/tegevusi) oma mängus harjutada ja lõpuks need omandada. Näiteks: ühte muinasjuttu jutustatakse üks nädal, reedel (või teisel nädalal) tehakse selle ainetel nukulavastus; jõululugu on igal aastal sama, kuid laps vanuse kasvades näeb selles uusi nüansse, mõistes seda teisiti kui eelmisel aastal, tunneb rõõmu tuttavast loost/laulust.

1.3. Mõtestatud õppimine

Õppekasvatustegevuses lähtume otseselt lapse arengust – mida vajab laps oma arengutasemel olles ja mis mõjub lapsele tervistavalt. Salutogeneesi (õpetus tervnemisprotsessidest) rajaja meditsiinisotsioloog *Antonovsky* tõi välja:

- **arusaadavus** – maailma on arusaadav, mõistame põhjusi;
- **rakendatavus** – asjade seoste (põhjuste-tagajärgede) mõistmine; elu püstitab ülesandeid, mis tunduvad olevat lahendatavad;
- **mõttekus** - on olemas eesmärged ja projekti, millesse tasub panustada; eluviisiga seotud pingutused tunduvad olevat mõttekad.

Waldorfpedagoogika on salutogeneetilised põhimõtted rakendatud lasteaialapse igapäevaellu, et kasvaks terve ja tervete väärtushinnangutega inimene.

Sellest lähtuvalt võimaldame maailma mõistmiseks lastel ise teha (loomulik tahte avaldus:

„mina ise”, „mina tahan ka”), et nad saaksid asju ise kogeda. Vaid kogemus õpetab.

Tegutsemise teel (mitte teoorias/sõnades) kasvatame põhjuse ja tagajärje seostamise võimet, loogikat arendame igapäevaste toimingute nägemise/tegemise kaudu (nt küpsetamisel või taimekasvatamisel tegevuste järjekord; viljast jahvatame jahu ja sellest küpsetame leiva, mille ka ära sööme).

Me püüame võimalikult vähe õpetada (seletada), vaid teeme reaalseid tegevusi laste juures ja lastega koos. Õpetaja on alati mõtestatud tegevuses ja matkimist vääriv eeskuju.

Nupulevajutamise ühiskonnas ei näe laps kuidas masin töötab, nt kasutame käsiveskit.

Laseme lastel võimalikult palju ise teha (nt noaga lõigata), et tekiks eneseusaldus. Lapse hinges ja vaimus toimub muutus kui ta tunnetab „ma suudan/oskan seda teha”.

1.4. Tervislik toitumine

Lasteaia loomisest alates oleme teadlikult planeerinud tervislikku toitumist.

Oleme võtnud eesmärgiks teha võimalikult palju ise (koos lastega/laste juures) toitu. Seega on meil avatud köögid, kus õpetaja abid või õpetajad teevad hommikupudru ja õhtuootu.

Vastava nõuetega köögi puudumisel tellime lõunasöögi Pauluse köögist.

Lastele söömiseks (lõunaoode jm) tellime orgaanilisi mahedaid seemneid, pähkleid, kuivatatud puuvilju, kookose laaste ja mungubasid (mida idandame) OÜ Armastusest Inspireerituna. Leiva ja kookide sisse tellime kõrvitsa-, päevalille- ja seesamiseemneid.

	<p>Esimese õppeaasta (2013/14) keskel soovisid vanemad koos õpetajatega lõunasest magustoidust enne magama minekut loobuda. Tulemus oli väga hea. Lapsed hakkasid palju paremini sooja lõunasööki sööma (süüakse valdavalt mitu portsjonit). Jääb ära ka kauplemine „enne magustoitu ei saa kui oled vähemalt ... ampsu võtnud”, mida toidu juures ei peaks olema. Magustoiduks anname päeva jooksul juurde nt banaani, apelsini/datlit. Õhtuoteks teeme iganädalaselt ise juuretisest leiba ja reedeti küpstame lastega koos kooki. Juba need lõhnad (värske leiva või koogi magus lõhn) oma rühmas loob koduse ja hea õhkkonna. Lisaks valmistamisrõõmule saavad lapsed selle kõik ise ka ära süüa. Oluliseimaks peame toorainet, millest toitu valmistame. Sellepärast tellime suuremalt jaolt oma toidukaubad mahe-/ökomärgistusega kodumaistelt tootjatelt. Plussiks on see, et nad toovad ilma lisatasuta ise lasteaeda kohale. Ostame täistera jahutooteid Loona talust, kus kasvatatakse maheteravilja ja jahvatatakse oma kiviveskis. Suppidele ja salatitesse läheb peale roheline sibul/petersell jm maitseroheline Lõuna-Eesti Ökokeskusest. Eestimaist mahe juurvilja ja puuvilja tellime Paali Agro Oüst, va banaanid jm. Moose keedame augustis oma aia õuntest (õppekasvatuseprotsessi osa) ja paljud vanemad toovad koduaiamoose. Joome valdavalt taimeteesid kodustest taimedest-õitest (kummel, pärnaõis, piparmünt jm). Magusainetena kasutame mett ja pruuni roosuhkrut. Soolana kasutame roosat Himaalaja soola või meresoola. Lastele söömiseks pakume vutimune, kuid koogi sees on mahemunad (Lõuna-Eesti ökokeskusest). Piima tarbimine on optimaalne, kuid peame oluliseks, et see oleks kvaliteetne täispiim (3,8-4,2%). Väärtustame vee joomise vajalikkust. Seega on vesi alati joogivalikus ja lastele vabalt kätte saadav igal ajal. Lisaks teeme ühist veejoomist (nt laual on kõigile lastele veerand tassi nõ kohustuslikku vett pandud, peale õuest tulekut). Lähtusime ka menüüd analüüsinud ülikoolis töötava lapsevanem arvamuselt, kes omab doktorikraadi biokeemia erialal. Nt tõi ta välja, et „<i>praegune menüü sisaldab minu arvates (ja ekspert kinnitab seda väga ilusasti) liiga palju piimatooteid (praeguse menüü järgi ei tohiks me kodus peaaegu enam piimatooteid anda), ja vedeliku kogused on liiga väikesed. /---/ Õigemini peaks igal söögikorral pigem vett pakkuma. /--/ Eelkõige: palun vältige suhkruid seal, kus on võimalik.</i>”</p> <p>Igal aastal oleme vanemate ja töötajatega analüüsinud menüüd. Kuna arvamusi võib olla erinevaid, siis tellisime asutusse Triin Muiste läbiviidud „Tervisliku toitumise koolituse,, (21.01.2015). Lisaks vaatas menüü üle lapsevanemast toitumisenõustaja Kadi</p>	<p><i>Lisa 9- menüü, kommentaar</i></p>
--	---	---

	<p>Helme ning lapsevanematest arstid jt teadlikud inimesed (biokeemik). Vanemate valdava arvamuse võtab kokku lapsevanema kirja lõpuosa: „... <i>Samas tahan mainida, et ka praegusest menüüst ei ole teiste lasteaedade põhjal paremat välja tuua. Seega tänan Sind et hoiad ja hoolid meie lastest. See kinnitab minu usaldust veelgi Peetri lasteaia suhtes.</i>”</p> <p>Ka kodukeemia valikul lähtume tervislikkuse põhimõtted. Kõige olulisemaks pidasime seebi koostist, millega lapsed mitmeid kordi päevas käsi pesevad. Ka keemiaharidusega praktikant soovitas vahepeal käsi lihtsalt veega loputada. Kasutame vedelseepi Lõuna-Eesti Ökokeskusest ja vahuseepi Biomineratast.</p>	
	<p>Aspekt 2. Lastele ja õpetajatele meeldib lasteaias käia ja nad tunnevad sellest rõõmu</p>	
	<p>Lasteaeda luues oli üheks oluliseks eesmärgiks pakkuda lastele ja töötajatele keskkonda, kuhu nad alati tahavad rõõmsalt tulla ja ka lahkudes on (küll väsinud aga) õnnelikud. Selle nimel käib igapäevane töö ja suhtlus, arenguestlused, rühma koosolekud, rahulolu-uuringud jm.</p> <p>Miks meeldib õpetajatele ja lastele lasteaias käia? See on väga huvitav ja vajaks kindlasti põhjalikumat uurimist, kuid praeguse tagasiside järgi on põhjused järgmised:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Asutuse vaimne heaolu saab alguse juhtidest - nii juhtide väärtustest kui ka juhtimisstiilist. Asutuse töötajad saavad alati kaasa rääkida ja on lausa eeldatud, et nad enne otsute tegemist avaldavad oma arvamust (õpetaja peab suutma ennast ja oma rühma juhtida). Direktor it ja lasteaia juhatajat on peetud töötajate poolt suurepäraseks eeskujudeks asutuse väärtuste kandmisel. Töötaja heaolu ja motiveeritust tõstab ka lasteaia innustund ja õpivalmis juht (<i>elukestva õppe näide</i>). Eneseanalüüsid näitasid, et kõige paremini pannakse praktikasse seda, mida ollaks läbi teinud või näinud. Lasteaia juht on lasteia loomisel ja arendamisel laseerinud (maalinud) seinu, valmistanud puidust põimisiraamid, mööblit ja mänguasju, valmistanud väärtuskasvatustlike lugude jutustamiseks vahendid, õmmelnud ja viltinud nukke, väärtustepuu jne – kõik vajaduspõhiselt asutuse väärtuste ja eripäa kandmiseks. Möödunud (2015-16) õppeaastast alates on juht võtnud eesmärgiks teha võimalikult palju praktilisi (sise)koolitusi infokoosolekute asemel ja ise selgeks õppida ning ette näidata 	<p><i>Rahulolu-uuringuid Eneseanalüüsid Arenguestlused Ühisüritused</i></p>

	<p>(hingeharidust andvate) lugude jutustamist koos isetehtud vahenditega (nt Gogly Play lood, hingelinnu lugu).</p> <ul style="list-style-type: none"> • Laste heaolu ja rõõm lasteaias käimisest saab alguse õpetaja heaolust ja meeleolust rühmas. Selleks loovad töötajad teineteise heaolu suhtlemisel lähtuvad: asutuse väärtustest (austus, hoolivus), positiivse käitumise põhimõtetest (<i>Positive Behavior Support</i>) ja <i>kriitilise sõbra</i> põhimõttest (Tõde on meie sõber – Eineke Pilli). Rõõmu oma tööst saab tunda see õpetaja, kes kannab samu väärtusi ja püüab tagada kvaliteeti ka pisiasjades, mis muudavad lapse ja kaasatöötaja päeva ilusaks. • Igapäevase suhtlemise, ühisürituste, arenguvestluste, rahulolu-uuringute ja eneseanalüüside kaudu tuleb välja, et töötajatele meeldib lasteaias käia, nad tunnevad sellest rõõmu ja lausa tänavad, et saavad sellises õhkkonnas töötada. Samuti kinnitavad kõik praktikandid, et nad soovivad teha lisatunde, kuna meie inimesed (õhkkond), mõtestatud tegevused ja ilus/kodne keskkond annab neile nii palju kogemusi ja entusiasmi (rõõmu) lastega tööks. Mitmed on avaldanud soovi tööle tulla (mõned on saanudki). Parim tagasiside ongi tulnud läbi praktikantide, teiste õpetajate, küllastajate ja vanemate. • Koostöö vanematega, kellel on valdavalt sarnased väärtused ja nõudlikkus/teadlikkus heast alusharidusest. Kui vanem väljendab suhtumises ja suhtlemises rahulolu (lisaks rahulolu-küsitlusele), siis on ka laps rahul ja tunneb lasteaias käimisest rõõmu. • Lähtume lapse tõelistest arenguvajadusest ja arvestame eripärade (nt temperament, isiksuse omadused) ning ülitundlikkusega. • Teeme praktilisi, mõtestatud ja huvitavaid(ohtlikke) õppekasvatustegevusi. Seega on ka õpetajal huvitav, kogua aeg tuleb juurde õppida ja mugavust ületada (kui kaaslased on innustunud). • Lapsest lähtuv kasvatus annab palju inspiratsiooni ja avastamisrõõmu õpetajatele, kelle peas on pidevalt küsimus: mida Sa (laps) vajad, et Sind paremini mõista ja toetada just selles arenguetapis. Innustavaid tulemusi on andnud ühised palved/meditatsioonid laste toetamiseks ja uue positiivse pilguga tema nägemiseks. • Kuupõhised õppetegevuse kavad annavad õpetajatele paindliku ja vabama võimaluse tegevusi planeerida ja oma rühma lastest lähtuda, väldib kiirustamist ja üleplaneerimist. • Liitühik erivanuseline koosseis (pererühm) loob hea õhkkonna, abistava – õppiva ja loomuliku arengukeskkonna nagu peres. Nt erivanuseliste laste puhul on välistatud 	
--	---	--

	<p>ühesuguste tulemustega tööde nõue ja võrdlus/võistluslik moment.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Õpetajad on innustunud, rõõmsameelsed ja võtavad omaalgatuslikult lisakohustisi, näiteks: <ul style="list-style-type: none"> ✓ marionettnukuetenduse lavastamine ja marionettnukkude õmblemine (esinemine Tartu Linnamuuseumi saalis Ülejõepäevade raames, Peetri kooli laadal); ✓ kevadel õues laste õueajal (kuna muud vaba aega ei leidnud aga tahe oli suur) mängisid koos väikekannelt (et hommikuringis paremini osata päeva alustada/meeleolu luua) ; ✓ viltimise, nukuõmblemise jm käsitöö tegemiseks vabatahtlik kokkutulemine (et ikka paremini osata); ✓ muusikateraapia koolituse järgselt olid õpetajad nii inspireeritud, et soovisid kohe järkukoolitust ja ühiselt musitseerida. Selle tuemusel värviti siidikangaid (muusikaliste lugude jutustamiseks), tehti muusikateraapia ja vaikuseminutite põhimõtetel laste meeli arendavaid muusikalisi hommikuringe/tegevusi. Osalesinme EV 100 raames pilliprojektis, et saada kvaliteetse kõlaga pentatoonilis pille Rootsi firmalt Auris, mille osalise rahastuse saime. 	
<p>- Millised andmed ja nende kogumise viisid võimaldaksid edaspidi veel täpsemalt hinnata, et selle aspektiga tegelemine on tulemuslik?</p> <p>- Millised on kitsaskohad ning kas jaja kuidas on planeeritud kitsaskohtadega tegelemine?</p>	<p>Edasine tegevus</p> <p>Laste parema vaimse heaolu tagamiseks toimus 27.-28.08.16 õpetajatele koolitus „Ülitundlik laps rühmas” (Sakasamaa ülikoolist õppejõud Birgit Klotz).</p> <p>Lasteaiaelu veel teadlikum planeerimine lähtuvalt põhimõttest – siin on meil aega (õpetaja väline rahu, seesmine aktiivsus).</p> <p>Valmisolek teha koostööd ülikoolidega nii koolituste osas kui ka praktikakoha pakkumisel. Mitte vaid alternatiivpedagoogika suunal, vaid pigem riikliku õppekava rakendamise toetajana. Planeerida õpikäsitlusest koolitust – lapsest lähtumine (nt Airi Niilo, TÜ).</p> <p>Igaaastase enseeanalüüsi, rahuluoluküsitluse ja arenguestluse juures põhjalikumalt uurida, mis motiveerib töötajat. Teadvustatult kasutada vastavat tulemust praktikas. Kuidas motivatsiooni tõsta uuel/noorel õpetajal (kes tegeleb alguses pigem ensekehtestamise ja lastega kontakti loomisega) ja ennetada lasteaiale mittesobilike isiksuseomadustega õpetaja töölevõtmist.</p>	

	Tutvuda ja rakendada teadlikumalt ökoteoloogia põhimõtteid. Ajaloolise Peetri koolimaja valmimisel (Peetri 33) saame hakata oma köögist toitu tooma. Välja on vahetatud (2016 juuni) koristusvahendid (kummiharjad põranda pühkimiseks, poolniisked mikrofiiber-lapid).	
--	--	--

VALDKOND	JUHTIMINE
Palun valige analüüsimiseks 1 kuni 3 aspekti	1.Lasteaial on olemas teadlik sishiseade, millest lähtutakse oma igapäevases tegevuses. Väärtusarendusega tegeletakse süsteemselt ja järjepidevalt 2. Töötajad on informeeritud koolis/lasteaias toimuvast ning nad on teadlikud, millest lähtuvalt otsuseid tehakse.
- Kus ja mis eesmärgil teie lasteaed valitud aspektiga tegeleb? Kes selle aspektiga tegeleb ja kuidas ta seda teeb? <i>Palun tooge tegevuste juurde välja ka vastav materjal, andmed ja/või näited, mis aspektiga tegelemist näitavad.</i>	<p>1. Lasteaial on olemas teadlik sishiseade, millest lähtutakse oma igapäevases tegevuses Väärtusarendusega tegeletakse süsteemselt ja järjepidevalt</p> <p>Kooli juurde loodud lasteaed on rajatud teadlikult väärtuspõhisena ehk enne olid väärtused (sh väärtuste kandjad) ja alles siis ehitati lasteaed (maja). Pedagoogiliste kogemustega ning sarnaste väärtustega õpetajad (nt Külvi Teder, Liisa Maasik, Heidi Sarap) olid juba lasteaeda luues selgete pedagoogiliste põhimõtete ja teadlike sihtidega – millist lasteaeda ja kuidas me soovime lapsest lähtuvat alusharidust pakkuda. Kuna esimese kahe rühma (Roosi maja) komplekteerimisel polnud meil veel lasteaeda (maja) näidata, siis tuli Külvi Tederil vanematele tutvustaval päeval PowerPointi esitlusena näidata ja rääkida mida ja kuidas me sooviksime teha. Esimeste lastevanemate tulek rajanes puhtalt usule, oli ka kahtlejad. Üks isa ütles, kui me poolegi sellest teeme, mida lubame, on väga hea tulemus. Esimese õppeaasta (2013-14) lõpus olid vanemad (sh ka esimese rahulolu-uuringu tulemuste põhjal) väga üllatunud, et asutus tervikuna nii kiiresti ja hästi toimima hakkas ja kõik lubadused on tõeseks osutunud. Sellest annab tunnistust ka kohe tekkinud väga pikk lasteaia järjekord, mis praeguseni pole eriti kahanenud, kuigi munitsipaallasteaedades enam kohapuudust pole. Lasteaial oli selge sihiseade, mis nüüd uueks arengukava perioodiks on veel kindlam ja selgem, ka arenguvajaduste suhtes. Teame ja näeme, kuidas veelgi kvaliteeti tõsta. Kuigi riikliku järeelvalve hinnangul „mida siin veel parendada on, kõik on juba praegu väga hästi”, saame väita, et oleme vähemalt õigel suunal. Arengukava üldeesmärkidest kuni igapäevase töö pisisajadeni käib töö pedagoogiliste põhimõtete ja väärtuste igapäevaellu rakendamise nimel (õppekava põhjal). Ka riiklik järeelvalve oli meeldivalt üllatunud, et tegevused toimuvadki nii nagu on õppekavas kirjas.</p>

<p>Perioodil 21.09-02.10.2015 toimunud riikliku järelevalveõiend (vt ka õiend tervikuna: http://www.luterlik.edu.ee/hinnangud/valishindamine/) kinnitab:</p> <p><i>„Lähtudes riikliku järelevalve eesmärgist ja järelevalve teostamisel kogutud andmetest, saab teha järelduse, et Tartu Luterlik Peetri Kool on jätkusuutlik, õppiv ja arenev organisatsioon. Kooli arengut toetab ühiseid väärtusi järgiv, motiveeritud ja pädev õpetajaskond. Õppe- ja kasvatustegevuses nii põhikoolis kui lasteaias on kesksel kohal õpilane/laps ja tema arenguvajadused.“</i></p> <p>Arvestades piiratud ajaressurssi ja perekonnaga koosolemise väärtustamist, oleme 2014/15 õppeaastast jätnud ära iganädalased infokoosolekud (mis toimuvad nüüd e-infosüsteemi kaudu) ja nendel aegadel teinud lasteaia eripärast ja väärtustest lähtuvaid praktilisi koolitusi, sh sisekoolitusi. Töötajad on sellega olnud väga rahul (<i>rahulolu-uuring</i>). Esimesel õppeaastal toimunud koosolekud ja koolitused olid pikas perspektiivis töötajatele ja vanematele kurnavad.</p> <p>Väärtusarengusega tegelesime lasteaed-põhikooli loomisest alates ja iga-aastaselt on vajadus väärtused uuesti mõtestada ja sõnastada ning praktikasse panekut analüüsida. See on seotud ka lasteaia laienemisega, mis on toonud juurde uusi töötajaid – uusi väärtuste kandjaid. Käsitleme teadvustatult väärtuskasvatusena kogu lapse lasteaias viibimise aega ja õppekasvatust protsessi.</p> <p>Mitmed lapsevanemad on avaldanud soovi tulla meile tööle, kuna neile on sobinud need selged väärtused, mis on realselt praktikasse pandud (nt lasteaias on 2016 a mai seisuga 10st rühmaõpetajast 5 ka meie lapsevanemad).</p> <p>Kuna väärtuskasvatuse peamiseks vahendiks on õpetaja isiklik eeskujud, siis olulist rolli mängivad praktilised iganädalased sisekoolitused, teineteise vaatlused ja suuremad koolitused, kuhu on kaastud peale õpetajate ka vanemad. Kolme tegutsemisaasta jooksul on toimunud järgmise väärtuskasvatust ja eripära toetavad koolitused:</p> <ul style="list-style-type: none"> • „Hingeharidus ja väärtuskasvatus“ (22.02.2014, lektor Olga Schihalejev) • Konverents „Kristlik väärtuskasvatus – teooria ja praktika“ (Eesti Kirikute Nõukogu, Tartu Luterlik Peetri Kool; 05.04.2014, lektorid Olga Schihalejev, Tõnu Lehtsaar, Einike Pilli, Triin Käpp) • „Lastega filosoferimine“ (17. Mail 2014, mahus 4 akadeemilist tundi; lektor Egle Säre). • „Kriisis oleva lapse hingehoid“ (lektor Naatan Haamer; 16.11.14) • „Kasvamine infoühiskonnas“ (lektor Tuuli Hiiesalu; 28.01.15) • Väärtusarenduse koolitus personalile (koostöös TÜ eetikakeskusega, lektor Ervin Laanvee; 18.03.15) • „Mis on kristlik väärtuskasvatus?“ (Usuteaduse Instituut; 27.08.14) • „Godly Play“ (Usuteaduse Instituut; 20.09–21.09.14; Godly Play meetod on piiblitlugude jutustamise ja käsitlemise viis, mis peab tähtsaks õppimist mängu kaudu) • „Kiusamisest vaba kool ja lasteaed“ (MTÜ Lastekaitse Liit; 19.–20.03.15); • Konverents „Laps ja tema kolm K-d: kodu, kool ja kirik“ (Eesti Kirikute Nõukogu, Eesti Kristlike Erakoolide
--

	<p>Liit; 27.03.15);</p> <ul style="list-style-type: none"> • „Konfliktid koolis ja kuidas neid lahendada“ (Tõnu Lehtsaar; 05.03.2016) <p>Lasteaia viimane väärtusseminar (Külvi Teder) toimus 05. Mail 2016. Väärtusseminarile eelnes väärtusküsitlus , mille kaudu soovisime teha eeltöö väärtusselituseks. Iga töötaja pidi lahti mõtestama väärtuse olemuse (enda jaoks) ja kirjeldama, kuidas ta seda praktikas rakendab. Samuti olid oodatud ettepanekud väärtuste muutmiseks või täiendamiseks, seoses uute inimeste tulekuga. Väärtusseminari tulemusel jäid praegused väärtused muutmata.</p> <p>Väärtuskasvatuse rakendamine on pälvinud lapsevanemate kõrge rahuolu, vt rahulolu-uuringu kokkuvõte: http://www.luterlik.edu.ee/hinnangud/sisehindamine/</p>
<p>- Millised andmed ja nende kogumise viisid võimaldaksid edaspidi veel täpsemalt hinnata, et selle aspektiga tegelemine on tulemuslik?</p> <p>- Millised on kitsaskohad ning kas jaja kuidas on planeeritud kitsaskohtadega tegelemine?</p>	<p>Edasine tegevus</p> <p>Uue arengukava koostamise aluseks oleme võtnud hea kooli ja lasteaia aspektid.</p> <p>Tulevikus võimaldaks kristliku väärtuskasvatuse rakendamist sisulisemalt tagasisidestada vanemate veelgi suurem kaasatus: loodud vanematekogu antav tagasiside, lapsevanemate osalemine aruteludes õppeaastat lõpetaval sisehindamise seminaril ja õppeaastat sissejuhataval üldtööplaani seminaril.</p> <p>Vanematele soovime jätkuvalt läbi viia seminare/koolitusi lapse arengu toetamiseks, hingehariduse andmiseks ja väärtuste kujundamiseks. Sel õppeaastal toimunud (13.10, 27.10) kaks seminari, mis käsitlesid lapse arenguvajadusi ja väärtuskasvatust 6-7aastaste ja 0-3aastaste puhul. Osales palju vanemaid ka väljaspoolt asutust. Soovime jätkata vanusega 4-5a (jaanuar 2016).</p> <p>Kõigil rühmade lastevanemate õhtutel käsitletakse ühte pedagoogilist või väärtuskasvatuslikku teemat ning tehakse käelist või kogemuslikku tegevust. Eesmärgiks on tutvustada vanematele lasteaia tegevusi ja põhimõtteid, et need jõuaksid ka kodusesse/ühiskonda.</p> <p>Jätkuvalt tuleb tegeleda sobiva personali leidmisega (nt õpetaja lapsehoolduspuhkuse ajaks), mis on osutunud keeruliseks.</p>
	<p>2. Töötajad on informeeritud asutuses toimuvast ning nad on teadlikud, millest lähtuvalt otsuseid tehakse.</p>

Erakooli juhtorganid on nõukogu ja direktor. Peetri kooli juhtimine on **väärtuspõhine ja kaasav** ning lähtub regulaarsest sise- ja väliskeskonna analüüsist (eelkõige sise- ja välishindamisel kogutud andemete põhjal). Vastutuse delegeerimisel on lähtunud nii ametijuhendites sätestatud kui igapäevaelu praktilistest vajadustest. Peetri kooli arengu seisukohalt oluliste otsuste tegemisse on kaasatud kooli pidaja, personal, lastevanemate esindajad (nõukogus, kooli vanematekogus). Neid, **keda otsused puudutavad, on maksimaalselt püütud kaasata ka nende tegemise protsessi**– nt teabe jagamisega asutuse infokanalites (eelkõige meililistid) ning arenguvestluste ja personali koosolekute kaudu.

Õppeaasta 2015/2016 kokkuvõtteks (vt lähemalt: <http://www.luterlik.edu.ee/hinnangud/sisehindamine/>) korraldatud **töötajate rahulolu-uuringust** järeldub, et töötajad on juhtimisega rahul ning mõistavad, et see on suunatud noore haridusasutuse loomisele ja laiendamisele. Töötajate rahulolu-uuringust järeldus ühtlasi, et Peetri kooli töötajad on motiveeritud ja hindavad haridusasutust ning kolleege kõrgelt. Oma töö peamise innustava tulemusena tajutakse laste arengut.

Pärast Peetri kooli ja lasteaia kiiret kasvamist aastatel 2013-2015 on olnud 2016. Aasta **prioriteediks Peetri kooli ja lasteaia töötajate töötingimuste parandamine**, sh töötasusuurendamine.

Infosüsteemi ja dokumentatsiooni digitaliseerimise eesmärgil on Peetri koolis turvalise ja efektiivse dokumendihalduskeskkonnana kasutusel **Basecamp** (juurdepääs kõigil töötajatel), kuhu salvestatakse kogu asutuse dokumentatsioon. Basecampi keskkonda on kasutatud ka asutuse ühise kalendri pidamiseks. Ühise infovälja loomiseks on kasutusel **meililistid** Peetri kooli töötajatele, MTÜ liikmetele, kooli peredele ja õpetajatele, lasteaia peredele ja töötajatele ning üldlist ühiselt Peetri kooli töötajatele, MTÜ liikmetele ja mõnede sõpradele. Listide kaudu jõuab Peetri kooli kogukonnale ka **igakuine uudiskiri** (koos tagasisideküsitlusega, st jooksvat rahulolu uurimist) (vt ka uudiskirjad aastakroonikadena: <http://www.luterlik.edu.ee/ajalugu/>) ning **eeloleva kuu sündmuste ajakava**. Uudiskirjad on väärtuslikuks allikaks asutuse tegevuse kronoloogilisel dokumenteerimisel. Avalikkusele sobivat infot edastatakse Peetri kooli **Facebooki konto** (<https://www.facebook.com/luterlik/>) kaudu, **kodulehe** (<http://www.luterlik.edu.ee/>) ülesandeks on vahendada üksnes kõike põhilisemat infot haridusasutuse kohta.

Töötajate arenguvestlused toimuvad kaks korda aastas (oktoober-november) ja (aprill-mai), et seada ühiselt sihte ja kevadel analüüsida, kuidas on läinud ja mida uueks õppeaastaks töötaja toetamiseks planeerida (nt koolitusi). Arenguvestlusele eelnevad õpetaja vaatlused lasteaia juhi poolt ja töötaja enseanalüüs. Eneseanalüüs lähtub tulemuspõhisest ametijuhendist ja õpetaja tase 6-st. Õppekasvatustegevuse ja lasteaia päeva vaatlusi toetavad vastavad vormid.

Tulemispõhine ametijuhend ja teised dokumendid (vaatluste vormid, õppekava, arengukava jm) on rakendamisks ja selgeks infoks töötulemuste kohta. Vestlustel (suuliselt) ja arenguvestlusel kirjalikult fikseeritud eesmärgid annavad

<p>Millised andmed ja nende kogumise viisid võimaldaksid edaspidi veel täpsemalt hinnata, et selle aspektiga tegelemine on tulemuslik?</p> <p>- Millised on kitsaskohad ning kas jaja kuidas on planeeritud kitsaskohtadega tegelemine?</p>	<p>töötajale teadmise, millest otsuseid tehakse (sh ebameeldivaid).</p> <hr/> <p>Edasine tegevus Kogemus näitab, et edaspidi tuleb arenguvestlusi planeerida pikema ajalise kestvusega (tund aega võib jääda väheseks), lähtuda tuleks töötaja töökogemusest meie asutuses. Konkreetsemalt tuleb sõnastada ootused uuele töötajale ja ühiselt (sõna-sõnalt) läbi arutada ametijuhend jm. Tulevikus võimaldaks valdkondlikult sisulisemat tagasisidet koguda töötajate aktiivsem osalemine igakuisel rahulolu-uuringul vastamisel ning arenguvestluste süsteemsema/põhjalikuma protokollimisega saaks toetuda ka allikana sisehindamisele. Küsida jätkuvalt lahkunud töötaja/praktikandi käest tagasisidet parendustegevuste kohta uue täiskasvanu sisseelamise toetamiseks.</p> <p>Arendustegevuse peamiste eesmärkidena oleme määratlenud (õppeaastaks 2016/2017 ja kogu uueks arenguperioodiks 2016-2019):</p> <ul style="list-style-type: none"> • Töötajad saavad sisulist tagasisidet oma tööle. Selleks kasutatakse mh eneseanalüüsi, kollegiaalset heade praktikate jagamist, rahulolu-uuringuid, mentorlust, sisekoolitusi ja arenguvestlusi. Rohkem tuleks koolitada mentorid. • Töötajate tunnustamiseks rakendatakse läbimõeldult ja süsteemselt „TLPK töötajate tunnustamine korda“. Tunnustamise korra rakendamist analüüsib juhtkond iga õppeaasta lõpul (sisehindamise raames). • Olulisemaid investeeringute ja kokkuhoiu otsuseid tehakse nõukogu, kooli pidajat, töötajaid ning lapsevanemaid kaasates.
---	--

VALDKOND	KOOSTÖÖ JA HEAD SUHTED	
Palun valige analüüsimiseks 1 kuni 3 aspekti	<ol style="list-style-type: none"> 1. Soodustatakse vanemate enesetäiendust, harjumusi lasteaiaga koostööd teha. 2. Lasteaed teeb koostööd teiste lasteaedade või asutustega, et jagada oma kogemust ja õppida parimatelt praktikutelt. 	
- Kus ja mis eesmärgil teie lasteaed valitud aspektiga	<ol style="list-style-type: none"> 1. Soodustatakse vanemate enesetäiendust, harjumusi lasteaiaga koostööd teha. 	

<p>tegeleb? Kes selle aspektiga tegeleb ja kuidas ta seda teeb? <i>Palun tooge tegevuste juurde välja ka vastav materjal, andmed ja/või näited, mis aspektiga tegelemist näitavad.</i></p>	<p>Teadlikult on sihiks võetud teha aktiivset koostööd vanematega, kuna see tagab laste heaolu lasteaias ja laiemalt kasvatab ühiskonna väärtusi.</p> <p>Et tagada laste ja töötajate heaolu, tuleb jagada ühiseid väärtusi ja sarnasid pedagoogilisi põhimõtteid laste kasvatamisel. Seega pidasime oluliseks teha igal kuul ühiseid koolitusi, seminare või lastevanemte õhtuid (rühma koosolekuid), kus käsitleme ühte pedagoogilist teemat. Praktika näitas, et seda oli liiga palju ja teisel tegevusaastal vähendasime mahtu. Igal lastevanemate õhtul on pegaoogiline teema, käsitöö- või kunstitegevus, et mõista lasteaia sisu.</p> <p>Uute laste vatuvõtu eel toimub lasteaia tutvustus ja perega vestlus, kus selgitatakse mõlema poole ootusi ja väärtusi, et koostööle saaks anda tugeva aluse.</p> <p>Teadlikult kaasame vanemaid osalema heakorra talgutel, õueala või rühma vahendite tegemisel, ürituste korraldamisel (nt laat, Supilinna kohvik) jm. Lähtume põhimõttest - see on meie ühine lasteaed, lapse jaoks teine kodu. Laps heaolu ja tegutsemistahte tagab oma vanemate aktiivne kaasalöömine lasteaiaelus. Vanemad on lasteaeda alati oodatud.</p> <p>Lisaks igapäevasele suhtlusele ja jooksvast tagasisidest lapse arengule, toimuvad struktureeritud perevestlused ja arenguveestlused (kõigi laste puhul).</p> <p>Perevestluse eel täidab lapsevanem lasteaialapse ankeedi, miile kaudu saab lisaks vestlusele parema ülevaate lapse vajadustest ja eripäradest ning pere väärtustest. Arnguveestluse eel saab pere arenguveestluse kutse koos ettevalmistavate küsimustega. See toetab nii ka arenguveestluse läbiviimist (nt teemas püsivust, konstruktiivust, eesmärgipärasust) kui ka vanemate ettevalmistust ja tõeliselt oma lapsesse süüvimist.</p> <p>Jaanuaris 2016 asutati Peetri kooli põhikooli lapsevanemate poolt vanematekogu(vt ka http://www.luterlik.edu.ee/inimesed/vanematekogu/). Oma esmaste eesmärkidena määratles vanematekogu järgmist: positiivse märkamise koolitöös ja sellele reageerimine, õpetajate tunnustamine, probleemide märkamise ja neile reageerimine, lahenduste leidmine koolielu puudutavates küsimustes, head algatused, koolivälise tegevuse jaoks täiendavate võimaluste otsimine, koolikorralduslike küsimuste aruteludes osalemine, (parentus)ettepanekute tegemine, ettepanekute tegemine koolituste korraldamiseks, positiivse meediakajastuse pälvimine.</p> <p>Koostöös vanematekoguga valmis ka arengukava perioodiks 2016-2019(vt lisatud käesolevale tööle).</p> <p>Kooli ja lasteaia lapsevanemate esindajad on valitud Peetri kooli juhtorganisse, kooli</p>	<p><i>Lisa 10 – arenguveestluse kutse, lasteaialapse ankeet</i></p>
--	---	---

	<p>nõukogusse.</p> <p>Lapsevanemate ja töötajate ühised koolituspäevad on osaks kõigist õppeaastatest (vt täpsemalt sisehindamise aruanded: http://www.luterlik.edu.ee/hinnangud/sisehindamine/. Sügiseti on koolis toimunud nii lasteaia koolieelikute kui eelkooli õpilaste vanematele mõeldud koolivalmidus seminar.</p> <p>Iga-aastastest ühistegevustest(nii kooli kui lasteaia peredele) tuleks esile tuua:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Peetri kooli sünnipäeva tähistamine (september); - Lõikustänapüha heategevuslaat (oktoober); - Ühine mardipäeva laternarongkäik Peetri kirikusse (november); - Jõuluteenistus Peetri kirikus (detsember); - Eesti Vabariigi aastapäevale pühendatud jumalateenistus (veebruar); - Ülestõusmispühade jumalateenistus (kevad); - Õppeaasta lõpul koguneb koolikorraldust arutama seniste ja uute lapsevanemate ning töötajate üldkogu (mai). 	
<p>Millised andmed ja nende kogumise viisid võimaldaksid edaspidi veel täpsemalt hinnata, et selle aspektiga tegelemine on tulemuslik?</p> <p>- Millised on kitsaskohad ning kas jaja kuidas on planeeritud kitsaskohtadega tegelemine?</p>	<p>Edasine tegevus</p> <p>Tulevikus võimaldaks valdkondlikult sisulisemat tagasisidet koguda lapsevanemate ja vanemate kogu senisest suurem kaasatus sisehindamise protsessi, sh sisehindamise seminarile (juunis) ja üldtööplaani seminarile (augustis).</p> <p>Arendustegevuse peamiste eesmärkidenä oleme määratlenud (õppeaastaks 2016/2017 ja kogu uueks arenguperioodiks 2016-2019):</p> <ul style="list-style-type: none"> - Lapsevanemad ja õpetajad on kaastatud asutuse juhtimisse eelkõige nõukogu ja vanematekogutegutsemise kaudu. - Kõigi korraldatavate ürituse puhul väärtustatakse lapsevanemate kaasatust ürituse kavandamisse ja läbiviimisesse. - Õpetajad korraldavad ja viivad läbi sisekoolitusi, et jagada oma teadmisi kolleegide ja lapsevanematega. <p>Sellel (2016/17) õppeaastal on lasteaias käivitatud õppeaastat läbiv lapse arengu toetamise seminarid vanematele ja kogukonnale (eelpool nimetatud: 0-3a, 4-5a, 6-7a vanustest lähtuvalt). Idee sündis suurest vajadusest vanemaid (ühiskonda) selles osas harida ja praktiliste tegevustega toetada. Vajadus nõuab ka antud teema digitaliseerimist ja saatmist huvilistele. Tulevikus võiks sündida oma asutuse materjalide kogu vanematele. (Hetekl käib töö läbitud</p>	

	teemade sissetrukkimisega.)	
	2. Lasteaed teeb koostööd teiste lasteaedade või asutustega, et jagada oma kogemust ja õppida parimatelt praktikutelt.	

<p>Kus ja mis eesmärgil teie lasteaed valitud aspektiga tegeleb? Kes selle aspektiga tegeleb ja kuidas ta seda teeb? <i>Palun tooge tegevuste juurde välja ka vastav materjal, andmed ja/või näited, mis aspektiga tegelemist näitavad.</i></p> <p>Millised andmed ja nende kogumise viisid võimaldaksid edaspidi veel täpsemalt hinnata, et selle aspektiga tegelemine on tulemuslik? - Millised on kitsaskohad ning kas jaja kuidas on planeeritud</p>	<p>Lasteaia loomist toetasid teiste lasteaedadega koostöökogemused kui ka isiklikud töökogemused, milles oli nii positiivseid kui ka negatiivseid näiteid (kuidas me kunagi ei tee).</p> <p>Kujunenud on olukord, kus on tekkinud soov ja vajadus jagada oma head praktikat kõigile huvitatud lasteaedade töötajatele üle Eesti. Eesmärgiks on pakkuda igale lastega tegelevale täiskasvanule inspiratsiooni ja julgustust kasvõi midagi oma lasteaia keskkonnas muuta lapse arengut ja heaolu arvestavamaks. Lasteaeda tutvustades on näha vajadus tutvustada ka uut õpikäsitlus (paljudele õpetajatele siiski veel praktikas tundmatu) ja alushariduse riiklikku õppekava (mis on päris hea).</p> <p>Just Eestimaa laste pärast võtame heal meelega vastu nii ülikoolide kui ka lapsehoiukoolituse praktikante ja uurimustööde tegijad. Tagasisisde on on olnud meile väga positiivne ja innustav - oleme õigel teel.</p> <p>Meie lasteaeda on külastanud õpetajad, juhatajad, õppealajuhatajad nii Tartust kui teistest Eesi lasteaedadest, Tartu haridusosakond ja külalised välismaalt Peetri koguduse kaudu. Perekasvatuse instituut viis meie ruumides läbi lapsehoiu koolitusi (nädalavahetustel), kus tutvustasime ka oma lasteaia pedagoogilisi põhimõtteid.</p> <p>Meid on inspireerinud ja pakkunud praktilisi kogemusi Eesti waldorflasteaiad (nt Rosmal, Rakveres, Tallinnas), kristlik lasteaed (Tallinnas Kaarlike) ja osaliselt ka Reggio Emilia meetoodika.</p> <p>Koostöö on uueks õppeaastaks planeeritud lähedal (Emajõe ääres) asuva õuelasteaiaga, kelle üks eestvedajates on TLPK õpetaja.</p> <p>Lapsevanemate kutsel on Külvi Teder käinud esinemas nii Eetikakeskuse korraldatud konverentsidel kui ka Tartu Ülikoolis väärtuskasvatuse alast loengut pidamas tulevastele lasteaiaõpetajatele.</p> <p>Asutuse esimestel aastalt oleme suurema rõhu pannud enda loomisele ja arendamiseks, ideid ja arenguvajadusi on rohkem kui suudame teostada. Seetõttu oleme vähe külastanud teisi lasteaedu.</p> <p>Arenguperspektiivis on soov hakata suuremat koostööd tegema lasteaedadega (nii Eestis kui ka välismaal), kes teadlikult lähtuvad laste arengust, waldorfpedagoogikast ja/või kristlikust maailmapildist.</p> <p>Praegu oleme leidnud, et kasulik on kutsuda koolitama Tartu, Tallinna, Saksamaa vm kõrgkoolide õppejõude või väga tugevaid praktikuid (Eesti, Soome, Norra) ja sellest lähtuvalt</p>	
--	---	--

kitsaskohtadega tegelemine?	<p>luua ise õige tee teooria praktikasse viimiseks.</p> <p>Seega soovime ka edaspidi arendada koostööd Tallinna ja Tartu Ülikooliga (haridusteaduskond, usuteaduskond, Usuteaduste Instituut), et tõsta õpetajate teoreetilisi teadmisi ja pedagoogilist kindlust (nt vanemate nõustamisel) ning samas pakkuda praktikakohti.</p> <p>Jätkuvalt soovime võtta vastu (vaatlema) tegevõpetajaid, et ta saaks oma tööd parendada.</p> <p>Edaspidi tuleks koguda (kirjalikku) tagasisidet koostööpartneritelt ja viia sisse külalisteraamat.</p>	
------------------------------------	---	--

Täna, et lugesid lõpuni!